

במדבר פרק כה

(א) וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב: (ב) ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן: (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף ה' בישראל: (ד) ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש וישב חרון אף ה' מישראל: (ה) ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור: (ו) והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד: (ז) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: (ח) ונבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל: (ט) ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אָלָף: פ

(י) וינדבר ה' אל משה לאמר: (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום: (יג) והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל: (יד) ושם איש ישראל המכה אשר את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני: (טו) ושם האשה המכה המדינית כזבי בת צור ראש אמות בית אב במדין הוא:

רש"י שם

(ז) וילא פינחס - ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך הבעל ארמית קנאין פוגעין בו, אמר לו קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא, מיד ויקח רומח בידו וגו':
(יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן - לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן: כקנאו את קנאיהם - בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף. כל לשון קנאה הוא המתחרה לנקום נקמת דבר, אנפרימניט בלע"ז [חמה]:

מסכת סנהדרין דף פב ע"ב

אמר רבי יוחנן: ששה נסים נעשו לו לפנחס: אחד - שהיה לו לזמרי לפרוש ולא פירש, ואחד - שהיה לו לדבר ולא דבר, ואחד - שכוון בזכרותו של איש ובנקבותה של אשה, ואחד - שלא נשטמו מן הרומח, ואחד - שבא מלאך והגביה את המשקוף, ואחד - שבא מלאך והשחית בעם. בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו: רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל! שנאמר (במדבר כ"ה) ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף, והיינו דכתיב (תהלים ק"ו) ויעמד פינחס ויפלל, אמר רבי אלעזר: ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל - מלמד כביכול שעשה פלילות עם קונו. בקשו מלאכי השרת לדחפו, אמר להן: הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא, משיב חימה בן משיב חימה הוא. התחילו שבטים מבזין אותו: ראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל! בא הכתוב ויחסו: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: הקדם לו שלום, שנאמר (במדבר כ"ה) לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום. וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם.

Rabbi Brovender's Parsha Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

רש"י שם

אזי אמו - יתרו, דאלעזר אבי פנחס לקח מבנות יתרו דכתיב ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה, ומפרש באגדה: פוטיאל זה יתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה, ואמרו בסוטה פוטיאל זה בנו של יוסף שפטפט ביצרו, ומשינן: אי אבוה דאמיה מיתרו - אמיה דאימיה מיוסף, אי אבוה דאימיה מיוסף - אימיה דאימיה מיתרו, דיקא נמי דכתיב פוטיאל ולא פוטאל.

אגרא דכלה (לפ' פנחס)

למרן צבי אלימלך שפירא אבדק"ק מונקאטש

40	אלעזר וכו'. אמר הקביה בדין הוא שימול שכרו, להיות שהגדיל עשות ולא חש לכבוד אביו כעבוד אהבת הכורא ולא חש ללעג ישראל. והנה יש לדקדק לפי פירוש זה למה הפליג רש"י בשבחו מה שלא התבייש מאלעזר, יותר יש להפליג שלא התבייש ממשא אדון הנביאים. י"ל דכך הוא הדין (כ"ט ל"ג ע"א) הנם דכבוד רבו קודם לכבוד אביו, אם אביו תלמיד חכם, כבוד אביו קודם, וכפרט שהוא הסצוה להקדימו לכל דבר שבקדושה. והנה תתבונן בשלחן ערוך (אבות ה"ט) ס"י קס"ז ס"ד פסק מרן מהרמ"א אם הכהן תלמיד חכם, טוב להקדימו (הנם שיש תלמיד חכם גדול ממנו), וכתב המג"א (סי' ל"א) ומאריך ימים ככך, והנה מרד"י ליראוי	או יאמר אחר שנדקדק בפסוק אומרו השיב את חמתי מעל בני ישראל כקנאו את קנאתי בתוכם, ולא אמר בתוך בני ישראל. כי לכאורה אין צריך לזה כי עליהו קאי, אם כן למה חזר שוב ואמר ולא כליתי את בני ישראל, הוה ליה למימר אותם, והוא דקדוק עצום. על כן נ"ל על פי מה שפרשו מפרשי השי"ע (א"ח ס"י א' ס"א) בשם מהרש"ל ולא יתבייש מפני בני אדם המלעינים עליו. ובמור זה לשוננו, על כן החזיר שתענו מצחך נגד המלעינים ולא תבריש. ופירשו בו (ע"ן בכ"ח) כפל הלשון, דיש בושיה בלא לעניה, ולענה בלא בושיה. דהנה לפעמים יהיה אדם בין אנשים המלעינים עליו בעבודת השי"י, יראה להעני מצחו ולא יתבטל, ולפעמים בושה בלא לעניה, דהיינו שהוא עומד בין אנשים גדולים צדיקים והסידים מיוחסים, והוא מתבייש עשות טי"ל דחסידותא בפניהם להיות קטנם עבה מסתניו, לזה החזיר ולא תבוש כי אין חכמה ואין וכו'. לזה אמר השי"י ששתים הנה היה ככאן אצל פינחס, שהוא פנחס בן אלעזר, שאלעזר הוא אביו גדול ממנו ומחויב כבודו, וגם אלעזר הוא מיוחס שהוא בן אהרן וגם הוא כהן, ומהראוי לפי המבנה להתבייש ממנו עשות דבר גדול כזה. ואמר השיב את חמתי מעל בני ישראל, הנה הוזכר בני ישראל, והנה אצליכם ולנו כח הוא הענין השני לענה בלא בושה, שחם בני ישראל מיוחסים ועליו אמרו הראיתם בן פוטי וכו', ואף על פי כן כקנאו את קנאתי בתוכים, קאי בתוכים לאו דוקא על בני ישראל דלעיל, רק על כל האמור דהיינו שהיה שם אלעזר בן אהרן הכהן ובני ישראל, ובתוך כל אלה עמד לקצאות. ולהיות תיבת בתוכים לא קאי על בני ישראל לבד, על כן כשחזר שוב לומר ולא כליתי וכו', פירש בפירוש בני ישראל, להורות הכוונה רק על בני ישראל, מה שאין כן אלעזר לא נתחייב, והכן מאד: והנה כזה גם כן יתפרש דברי רז"ל (במ"ד ס"א א') פנחס בן	5 5 10 15 20 25 30 35
45	תתבונן בשלחן ערוך (אבות ה"ט) ס"י קס"ז ס"ד פסק מרן מהרמ"א אם הכהן תלמיד חכם, טוב להקדימו (הנם שיש תלמיד חכם גדול ממנו), וכתב המג"א (סי' ל"א) ומאריך ימים ככך, והנה מרד"י ליראוי כי אורך ימים בימינה כתיב (פס"ל ז' טו), דהיינו בהתכבד לכהן שהוא יסין כנודע. ומעתה הבן דהנה פנחס לא חש לחוש לאריכות ימים להמתין במצוה הלזו משום כבוד אביו הכהן, ועשה כן בקנאותו ליי, הנה שילם לו השי"י מדה כנגד מדה שיאריך ימים עד עולם, שהוא אליהו שעלה בסערה השמים ויבא ויבשרנו במהרה בימינו. חיש השי"י והיתה לו וכו' ברית כהונת שלם תחת אשר קינא וכו', ומעתה מתקו מנפת צופים דברי רז"ל בדין הוא שימול שכרו, כיון שלא חש לאריכות ימים, יאריך ימים עד עולם מדה כנגד מדה, והכן:	50 55 60	